

УДК 316.4

Попович В.М.¹

¹ проф. НУ «Запорізька політехніка»

РОЛЬ ІНТЕРНЕТУ У ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУТІВ

У сучасному світі мережа Інтернет стала невід'ємним компонентом суспільних відносин та індивідуальних комунікативних практик в країнах «першого світу». В Україні розвиток Інтернету стикається з серйозними перешкодами – застарілими телекомунікаційними мережами, низьким рівнем комп'ютеризації, низькими доходами населення. Проте, включення крупних і середніх українських міст у «всесвітню павутину» відбулося. Чим звичнішими і повсякденними ставатимуть практики віртуальної взаємодії,

тим актуальнішими будуть дослідження Інтернету як одного з ресурсів, що визначають динаміку різних соціальних змінних: від суспільства в цілому до окремих локальних співтовариств і груп.

На сучасному етапі розвитку наукового знання когнітивні можливості соціології відносно мережі Інтернет можна визначити як достатньо низькі. Це пов'язано як з недостатнім рівнем дослідження Інтернету в соціології, так і експериментальним, інноваційним характером об'єкту, що вивчається.

Одним з варіантів теоретичного вирішення цієї проблеми є розробка дворівневої методології соціологічного аналізу феномена Інтернету.

На першому рівні допустиме визначення найзагальніших соціальних суперечностей використання Інтернет-технологій, а також розробка методологічного інструментарію для організації взаємодії теоретичного і емпіричного рівнів дослідження у відповідних теоретико-прикладних дослідницьких проектах.

Другий рівень представлений аналізом процесів актуалізації ресурсів Інтернету в трансформації конкретних соціальних інститутів і організацій.

Відповідно, на сучасному етапі розвитку вітчизняного наукового знання цілісна картина соціальної ролі Мережі Інтернет може бути складена тільки на основі ряду конкретних теоретико-прикладних досліджень найважливіших суспільних підсистем – політичної, економічної, освітньої, дозвільної і ряду інших.

У структурі соціальних взаємодій Інтернет може впливати на безпосередній зміст дій індивідів і груп, розглядатися як управлінська технологія, що дозволяє змінювати існуючі соціальні структури і формувати нові ділові цілі організацій, а також як технологія культурного кодифікування, вживана для розповсюдження нових норм віртуальної комунікації.

В рамках соціологічного аналізу Інтернету як компоненти інформаційного суспільства, що формується, представляється допустимим використовувати систему емпіричних індикаторів ступеня актуалізації Інтернет-технологій на трьох названих рівнях. Авторська типологія соціальних функцій Інтернету представлена інформаційною, мас-медійною, комунікативною і комерційною функціями. Комплексність запропонованої типології припускає можливість використання схеми функціональності Інтернету для побудови масштабних теоретичних моделей розвитку соціальної системи вищої освіти і діалогічної взаємодії цих моделей з розробками в суміжних наочних областях.

Таким чином, головним результатом проведеної теоретичної роботи стала пропозиція синтетичної концепції соціальних функцій Інтернету, що припускає взаємне посилення позицій теорії інформаційного суспільства і структурно-функціональної соціологічної теорії.

Пояснювальні механізми першого підходу дозволяють описувати найзагальніші тенденції трансформації соціальних інститутів і організацій, що виникають з використанням Інтернет-технологій, і прогнозувати найбільш важливі суперечності їх застосування в системах соціального управління.

На основі моделі функціональності Інтернету як соціальної системи можлива інтеграція різнопорядкової емпіричної інформації, що описує різні сфери розвитку Мережі, в єдину теоретичну систему уявлень про Інтернет як ресурс розвитку суспільства в цілому і його важливіших підсистем – економічної, політичної, правової, культурної, освітньої, в якій аналіз взаємодії Інтернету з кожною соціальною системою окремо може бути реалізований як незалежна соціологічна концепція.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Парсонс Т. О структуре социального действия / Пер. с англ. – М.: Академический проект, 2002. – 879 с.
2. Shields M. Work and technology in Higher Education. – Hillsdale: Lawrence Erlbaum Ass., 1995. – 198 p.